

Mededelingen Heemkundige Kring
Groot-Haaltert - 3-maandelijks ledenblad

27ste jaargang 2007 - nr. 3

Redactie:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert
Voorzitter - Secretariaat
Willy De Loose
053/83.08.81

Bestuursleden:

Denderhoutem:

Edgard Huylebroek
Hans Sonck

Haaltert:

Jan Paul De Graeve
Marc De Moyer
John Scheerlinck
Christophe Provost

Heldergem:

Roger De Troyer
William Minnaert

Kerksken:

Joris De Kegel

Terjoden

Bernadette De Luyck

Documentatiecentrum:

Warandegebouw Sint-Gorikspein 17,
9450 Haaltert.

Open: eerste en derde zondag en tweede don-
derdag van de maand van 10 tot 12 uur.

Ruiladres:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert
Lidmaatschap: € 10
Steunend lid: € 15
Rek.nr. 439-5083061-63
Heemkundige Kring Groot-Haaltert

Email:

willydeloose@skynet.be

Website:

www.hkhaaltert.be

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn/haar teksten.
Teksten mogen overgenomen worden mits bronvermelding.
HK Haaltert is lid van 'Heemkunde Oost-Vlaanderen'.

Redactioneel

Voorbij die mooie (?) zomer !

Een nieuw werkjaar begint voor de meeste socio-culturele verenigin-
gen.

Onze vereniging boerde voort, ook in de vakantieperiode. In het docu-
mentatiecentrum is altijd wat te doen.

Twee bestuursleden werken voortdurend aan de classificatie van de
vele bidprentjes en doodsbrieven, die wij regelmatig ontvangen, waar-
voor onze hartelijke dank. Ruim 30.000 prentjes werden reeds alfabe-
tisch gerangschikt, zodat het opzoekingswerk zeer eenvoudig is.
Misschien komt er ooit een tentoonstelling van de oudste en meest
opmerkelijke exemplaren.

Ook aan de classificatie van de honderden oude foto's wordt aandacht
besteed. Een inventaris volgens gemeente en onderwerp wordt op
computer gezet, zodat het opsporen van één of ander item kinderspel
wordt.

De genealogische bibliotheek groeit stelselmatig, ruim 400 werken
staan reeds ter beschikking van de geïnteresseerden in de familiekunde.
Onze doelstelling is, in zover te verwezenlijken, de gezinsreconstructies
van alle dorpen uit onze onmiddellijke omgeving te bewerken en/of
aan te schaffen.

De zoektocht naar uw familieverleden start in ons archief en...wij hel-
pen je graag om wegwijs te worden in deze boeiende materie.

Denk aan ons bij de schoonmaak: verzamel bidprentjes, doodsbrieven,
pamfletten en oude foto's en schenk ze aan het archief. Bij ons wordt
alles netjes gerangschikt en gemakkelijk te raadplegen.

Een ander zeer belangrijke activiteit is de samenstelling van het 3-
maandelijks tijdschrift. Dit vergt veel opzoekingswerk, tijd én energie.
Hiervoor vragen wij de medewerking van (vrije) medewerkers (sters),
die sporadisch een bijdrage willen leveren voor het ledenblad. Het
hoeft geen diepgaande geschiedkundige materie te zijn, dat mag
natuurlijk, maar een oude foto, voorzien van randinformatie volstaat.
Probeer even!

Tenslotte, geïnteresseerde leden die vrijblijvend willen meewerken aan
de uitbouw van onze verenigingen zijn steeds welkom. Vooral uit
Denderhoutem verwachten wij graag reactie.

**En dit nog: surf eens naar onze nieuwe website:
www.hkhaaltert.be. Opmerkingen en suggesties altijd welkom.**

HERINNERINGEN KERKSKEN 1974

KWB: Kristelijke Werkliedenbond

Na WO II was er behoefte aan een aangepast kader voor de Katholieke Actie voor volwassen mannen. Toenmalig onderpastoor De Cuyper bracht in 1948 de oud-Kajotters van Kerksken samen. In 1949 stichtte hij samen met Maurice De Geest, Jozef De Cock, Valerie De Waele, Robert De Schrijver, Jan Fonck en Jan Gees de plaatselijke KWB-afdeling. Jan Fonck werd voorzitter. Het "soepkot", vervallen tot een ruïne, werd ingericht als lokaal. De KWB was een sociaal culturele beweging voor christelijke werknemers. Het doel was elke werknemer voldoende vormingskansen te bieden in de samenleving. De KWB werd in Kerksken een bloeiende vereniging. Het blad 'Raak' was de spreekbuis en het vormingsblad van de beweging. Er was nood aan een aangepast lokaal. Onder impuls van toenmalig proost, onderpastoor Haers werd het 'soepkot' afgebroken. Met de belangeloze inzet van tientallen vrijwilligers werd in 1963 het huidige Sint-Martinusheem gebouwd en ingehuldigd als nieuw lokaal voor de christelijke geïnspireerde verenigingen.

Er werd nauw samengewerkt met KAV. voor het inrichten van kerstfeesten, familieavonden en als hoogtepunt de driejaarlijkse bedevaart naar Lourdes.

Naast gespreksavonden en vorming werd er ook aan sport gedaan; zoals fietstochten, zwemmen en volleybal. Vanaf 1970 werden er kooklessen voor mannen ingericht. De "Breughelheesten", waarbij een varken werd geslacht, waren gedurende jaren een succes. In 1968 telde men het grootste aantal leden, namelijk 150. Eind 1994 stopten de activiteiten van de KWB-Kerksken.

Op zondag 21 april 1974 vierde KWB haar 25 jarig bestaan

Zittend: v.l.n.r.: Jan Gees; Ernest Ottoy; Henri Coppens; Onderpastoor De Cuyper; Jozef Mertens; Jan Fonck; Pastoor Haers; Valerie De Waele.

Staande: v.l.n.r.: Robert Baetens; Jan Baetens; Hector De Rijck; Emiel De Luyck; Paul De Troyer; Paula Van Opdenbosch (Schepen); Willy Michiels (Burgemeester); Albert Paridaens; Frans Van Durme; Roger Provost; Robert De Schrijver; Paul De Neve;

Piet Braeckman; Freddy De Leeuw; Edmond Muylaert; Onderpastoor Torrekens; Marcel Van Den Steen; Gustaaf Goubert; Paul D'Hondt; Robert Cobbaert; Freddy Fleurinck; Jozef Boeykens; Jos De Cock.

DE DAENSISTISCHE BEWEGING IN KERKSKEN

De geschiedenis van het Daensisme in Kerkskén werd samengesteld op basis van de verhalen van Victor Van Der Haegen en van mijn grootouders. Deze waren getuigen en medespelers. De originele krantenartikelen over de plaatselijke gebeurtenissen werden uitvoerig gebruikt om de tijdsgeest weer te geven. Voor de historische context werd “De zaak Daens” van professor Frans-Jos Verdoodt gebruikt.

I. EEN LANGE AANLOOP

Priesters zijn weldoeners

De bloei van de daensistische beweging in Kerkskén op het einde van de 19de eeuw was mede te danken aan de in 1887 overleden Pastoor Van Hoeymissen. Deze merkwaaardige figuur was gedurende 54 jaar (van 1832 tot 1887) zielenherder van Kerkskén. Van Hoeymissen ontpopte zich als verdediger van de armste. Zijn hele leven spande hij zich in om het lot van zijn parochianen te verbeteren. Bij zijn aanstelling op 11 november 1832 maakte hij kennis met uitzichtloze situaties en veelvuldige armoede. Weinigen werkten en de bedelarij tierde welig.

Meer dan een halve eeuw zal pastoor Van Hoeymissen zijn stempel drukken op het sociaal, economisch en politiek leven van Kerkskén. Zijn dynamiek was grenzeloos. Hij stichtte werkhuizen voor het spinnen en weven. Hierdoor bracht hij welstand in zijn dorp. In samenwerking met het klooster richtte hij een kantschool op, die op het einde van de 19de eeuw internationaal bekend werd.

Liberalen moeten zwijgen

Tijdens de schoolstrijd van 1879 nam pastoor Van Hoeymissen de leiding tegen de beslissingen van de liberale minister Van Humbeek. De plaatselijke onderwijzer Blom, een verwoed liberaal en vrijzinnig denker, weigerde over te stappen naar het vrij onderwijs. In een recordtempo bouwde de pastoor een katholieke jongensschool en riep hiermede het opkomende liberalisme in Kerkskén een halt toe. Na een ongenadige ideologische strijd wachtten oud burgemeester Franciscus Callebaut, Egide Van Buggenhout en hun vrienden geduldig op betere tijden voor de liberalen. Het waren deze liberalen die plaatselijk een 10-tal jaar later het Daensisme steunden.

Reeds vroege contacten met de familie Daens

Reeds in 1882 bestonden er contacten tussen Pastoor Van Hoeymissen en Pieter Daens, uitgever van het weekblad “Het Land van Aelst” dat een onafhankelijke, sociale en Vlaamsgezinde koers volgde. De drukkerij van Pieter Daens verzorgde het drukwerk voor de 50 jarige jubileumviering van Pastoor van Hoeymissen in 1882 en berichtte uitvoering over deze viering.

Op 8 maart 1887 overleed Pastoor Van Hoeymissen op 91 jarige leeftijd. Pieter Daens huldigde hem in “Het Land van Aelst” van 13 maart 1887:

“E.H. Van Hoeymissen, Pastoor van Kerkskén.

Hoe is 't met uwen Pastoor? Vroegen wij over eenige weken aan 'ne Vriend van die Parochie, die in ons Bureel kwam.

Met onzen Pastoor, Land! O goed, hij doet nog alle zondagen dienst en preekt nog dikwijls!

Allo dat is wel! 't Is een geluk voor Kerksken van dien braven Ouderling zoo lang te mogen behouden; in een goede Familie, hoe langer de Vader leeft hoe beter; al is hij oud en ziekelijk, hij blijft het hoofd des Huizes en wordt omringd met achting en met genegenheid. Er is een bijzondere Hemelsche Zegening voor degenen die Zieken oppassen en Ouderlingen bijstaan, verbeugen en vertroosten. Men moet veel kunnen verdragen van Zieken en van Ouderlingen.

En nu, die Pastoor, de oudste van ons Bisdom en waarschijnlijk van geheel ons Land, die Pastoor is ook naar d'Eeuwigheid getrokken.

Kerksken is in rouw en in droefheid; want te Kerksken, als in een goed Huishouden, was de oude Pastoor met liefde en dankbaarheid omringd. Hij stond daar sedert 15 November 1832; 55 jaren! Meer dan een halve eeuw! Het goed dat de E.H. Van Hoeymissen op Kerksken heeft gedaan, mag wel zeker onbeschrijfelijk genoemd worden, niet alleen het goed van waakzame en ieverige Herder, van bezorgd te zijn met het zielenheil, van de opvoeding der kinderen te behartigen, van de jeugd te beschermen, van zijn raad en daad den goeden Vader te zijn maar ook veel goed onder stoffelijk opzicht voor Handel en Nijverheid. Dikwijls hoorden wij hoe den Pastoor Van Hoeymissen in de moeilijke jaren, zelfs naar Brussel, bij de Ministers en bij den Koning voor de welvaart van Kerksken ging pleiten.

Meermaals mocht Pastoor Van Hoeymissen Jubelfeesten vieren. In zijn Priesterlijk en Pastoreel Leven; wat Kerksken, het edelmoedige Kerksken alsdan deed ter eere van zijn Herder, om hem te bedanken en in zijn oude dagen te troosten en te versterken, die Feestvieringen van Kerksken, zeggen wij, maakten gerucht in ons Bisdom en zullen in de Kronieken vermeld blijven.

De Dood is thans dien langen levensloop komen afsnijden, doch wat onvergankelijk in 't geheugen blijft, wat niet zal uitgewist of vergeten worden, dat is de eerbiedwaardige gedachtenis van dien vromen en manhaftigen Herder."

Dat Pastoor Van Hoeymissen nog lang in het geheugen van de Kerkskenaren voortleefde was te danken aan het latere sociale en politieke engagement van Priester Adolf Daens. De Kerkskenaren herkennen in Priester Adolf Daens hun overleden Pastoor die streed voor een sociaal een menswaardiger bestaan.

De Roelanders

In de streek Ninove-Aspelare-Denderhoutem bestond sinds 1880 een georganiseerde stroming van christelijk Vlaamsgezinde en antisocialistische intellectuelen. Jozef Callebaut, zoon van oud-burgemeester Franciscus huwde met Victorine D'Herde uit Aspelare en vestigde er zich tijdelijk. Hier kwam hij in contact met de Christen Vlaamse Democratie rond Jan-Baptist Van Langenhaeke uit Appeltere en Aloïs De Backer uit Denderhoutem. Bij zijn terugkeer in Kerksken verdedigde hij het ideeëngoed van de Roelanders en bezielde later de plaatselijke daensistische beweging.

De socialisten .... feestelijk uit het dorp verjaagd.

De eerste sociale confrontatie te Kerksken vond plaats op zondag 10 juli 1892. Baron de Bethune gaf in de gemeente een voordracht over de doelstelling en de voordelen van de "Maatschappij van Onderlingen Bijstand" – voorloper van onze moderne sociale zekerheid. Die vorm van 'zelfhulp' onder de werkende klasse bood financiële steun aan zieke, gewonde en werkloze leden en aan weduwen en wezen. De bedoeling was om de werkende klasse los te maken van de burelen van liefdadigheid. De socialisten grepen de voordracht van de baron aan om in het overwegend katholieke Kerksken hun eigen gedachtegoed naar voren te brengen. Ze werden evenwel hardhandig afgevoerd. Twee kranten berichtten over de feiten: "De Vooruit" en "Het land van Aelst." De originele krantenartikelen spreken voor zichzelf en illustreren de gespannen tijdsgeest. De toenmalige burgemeester was Leander Meganck, textielnijveraar, en de pastoor was Ernest Pauwels, opvolger van pastoor Van Hoeymissen.

Het socialistisch orgaan 'De Vooruit' van 12 juli 1892 schreef:

"Aalst: Zaterdag in de namiddag vernamen wij dat baron de Bethune te Kerckxken eene voordracht ging houden en spoedig waren eenige mannen gereed om aldaar propaganda voor ons beginsel te gaan maken. Zondagmorgen van 4 ure trokken twee onzer gezellen daarheen en verspreiden over twee dorpen een 800 tal exemplaren eener circulaire aan de wevers gericht. 's Namiddags gingen wij met een tiental om er het blad Vooruit en de brochure 'De Volkswil' te verkopen. Spoedig was in het dorp geweten dat de socialisten daar waren en dat bracht ook talrijke toevoorders naar de vergaderzaal. De voordracht van de baron ving aan en die heer handelde over Onderlinge Bijstand kassen. Zette standregelen eener maatschappij uiteen en hoopte vele nieuwe leden te winnen. Een onzer vrienden deelde in de zaal het blad Vooruit rond, dat door velen zeer goed werd aanvaard. Een katholiek overhandigde ons blad aan de pastoor, die voorzitter der vergadering was, en daar komt eensklaps de dikke burgemeester toegeschoten, die onze vriend met brutaal geweld de deur uitzette. Wij verlaten met eenigen de zaal om te zien of er hem geen kwaad geschiedde. Het volk was voor het lokaal intusschen tijd toegestroomd en wij vonden het nodig voorts onze bladen te verspreiden. Door dit feit was ons klein groepje in twee gescheiden. Wij zagen reeds halfdronken personen heen en weer lopen en nu en dan de burgemeester de straat opkomen. Direct ondervonden wij dat er onderduimsche opbittingsingen tegen ons gedaan werden en wij raadden in ons groepje de kalmte en vastberadenheid aan. Het tweede groepje verliet met het publiek de zaal en op de straat deden zij hun best om onze bladen aan de man te brengen. De Burgemeester, de Pastoor en Baron de Bethune ergerden zich daaraan en trokken enige stappen verder, gevolgd door enige boeren. Wij vervolgden onzen weg en dan beginnen de boeren onze mannen te stampen en uit te dagen. Al discuteerend vervolgen wij onzen weg en de hoop baldadigen groeide onophoudend aan. Men riep en schreeuwde als bezetenen, wij werden geslagen, onder het oog van den pastoor en Baron de Bethune en geen van beiden sprak een woord om die brutale, opgehitste menschen te bedaren. De heren lieten hen begaan en op hun gezicht stond zelfvoldoening te lezen. Wat wreedaards en afschuwelijk karakter moeten die mannen toch hebben, niet waar! Met een enkel woord konden die menberen gans dat beraamd spel doen eindigen, maar de zelfvoldoening heeft hun beheerscht en zij hoopten misschien heimelijk dat zij ons dood sloegen. "Nu zijn de socialisten goed geleverd! Smijt op! Sla met steenen... steenen! Riepen de boeren onophoudelijk. Maar onze vrienden verdedigden zich dapper en zoo geraakten wij al vechtend tot aan het dorp Haeltert, waar de boeren ons eindelijk verlieten. Enfin ondanks dit erg gevecht beklagen wij onze reis niet. Veel propaganda is er gemaakt en onze bladen en brochuren zullen bij de honderden wevers en boereknechten die te Kerckxken voor een zeer kleine lonen werken, na aandachtige overlezing, andere gedachten brengen. 't Is juist daarom dat al die rijke heeren de socialisten zoo vrezen en de ontwetende werklieden tegen ons opruien. Tot die werkers zeggen wij; gij zult wel ondervinden dat die heeren luiaards uw bloed uitzuigen en u en uwe kinderen al werkende toe verhongerden en tot al die volksverleiders en volksverdrukkers als de Bethune en anderen, tot de tijd van hun lui en vadsig leven bijna voorbij is en dat al de werklieden wel zullen zorgen daar eensgezind voor op te treden. Wij sluiten met te zeggen; heeft men ons nu in Kerckxken geslagen, dat men ons de tweede maal wel beter zal aanvaarden en wij bovendien wel zullen zorgen om dit te voorkomen, want een op voorhand verwittigd man is er twee waard. En nu gezellen van Aalst, laat ons voorts werken, meer propaganda maken en altijd op zijn, waar de noodzakkelijk het verwacht. L.H.

Vrienden van Aalst! Bravo voor uwe propaganda en vooruit! Meer meetings gegeven, meer geschriften enz verspreid, dat blijkt ten volle uit uw verslag. Daar op los dus om alle volksvijanden te verpletteren. Red."

De katholieke krant "Land van Aelst" van zondag 17 juli 1892 reageerde en schreef:

"De socialisten zijn er tussengesprongen om er hun goddeloze gazetjes uit te deelen. Ze waren niet gevraagd, waarom moesten zij dat stooren? De Socialisten zijn gelijk alle ketters, roepen, vrijheid, vrijheid en als ze meester zijn een echte dwingelandij. Onder de werklieden van Vooruit: hoeveel gaan er nog naar de mis? Zou er nog eenen zijn? Dat is hunne Vrijheid, menschen dat is de Vrijheid der kerkbaters; de Vrijheid der kinderen Gods is iets anders. Over de zaak van Kerckxken moeten wij aanmerken dat Vooruit liegt als eenen peerdendief; och kunnen de liberale gazetten niets anders?"

LIEGEN, gelijk de Vogels; liegen tegen Mr Pastoor en tegen Mr den Burgemeester; afschuwelijk liegen; schrijven dat de Socialisten mishandeld, geslagen wierden en dat die Heeren het met genoeg

---

zegen. Valschheid en leugen! Die Heeren waren 300 meters vooruit: de Socialisten zijn feestelijk bet Dorp afgeleid, dat is alles en al wat "Vooruit" schrijft is VALSCHE LEUGENTAAL."

Welke berichtgeving uiteindelijk de meest exacte weergave was, zullen geen ooggetuigen nog kunnen vertellen. Feit was evenwel dat er na het gebeuren, te Kerksken een eerste harde kern van overtuigende socialisten ontstond. Ook deze bitsige toon in de kranten zal de volgende decennia een rol spelen in de berichtgeving over de daensistische beweging.

2. DE CHRISTELIJKE VOLKSPARTIJ

Uit contacten tussen de Roelanders en Pieter Daens werd op 15 april 1893 te Okegem de "Christelijke Volkspartij" gesticht. Boegbeeld werd priester Adolf Daens.

De bisschop gaf zijn zegen.

Op 14 oktober 1894 vonden de eerste algemene verkiezingen plaats op basis van het algemeen meervoudig stemrecht. Over het ganse land zette de kerkelijke overheid zich in om conservatieven en hervormingsgezinden te verzoenen. Alleen in Aalst en Luik zouden de gelovigen gescheiden naar de stembus trekken.

Reeds maanden vóór de verkiezingen waren de politieke incidenten in het Aalsterse tussen de Christelijke Volkspartij en Katholieke Partij dagelijkse kost. Beide partijen gebruikten in hun bladen een kwellend en kwetsend vocabularium. Waarschijnlijk poogden de daensisten een paar weken vóór de verkiezingen nog een overeenkomst te bereiken, maar mislukten door de onverzoenlijke opstelling van het katholieke parlamentslid Charles Woeste.

Op 5 oktober 1894 dienden priester Daens en zijn medekandidaten advocaten De Backer, De Pelsmaeker en Plancquaert een eigen lijst in. Onaangekondigd trokken zij daarna naar het Bisschoppelijk Paleis in Gent. Bisschop Stillemans, die hen noch afwees noch goedkeurde gaf hun tenslotte de gevraagde zegen. Die zegening griefde Charles Woeste, maar de Christelijke Volkspartij gebruikte hem als een vrijgeleide.

Vous voyez Monsieur le Curé, que nous ne sommes pas en si mauvaise compagnie

De socialisten, liberalen en katholieken vonden elkaar onder de naam "Roelanders" of "Groene socialisten". Oud-burgemeester Franciscus Callebaut en zijn drie zonen Albien, Jozef en Emiel - samen met de jonge Victor Van Der Haegen organiseerden de nieuwe partij. Laatstgenoemde werd plaatselijk medewerker van het Ninoofse weekblad "Klokke Roeland", -vandaar de naam "Roelanders"- dat vanaf 1891 werd uitgegeven.

Priester Adolf Daens en advocaat Alois De Backer werden uitgenodigd op een verkiezingsmeeting. Het sociale programma van de nieuwe partij klonk als muziek in de oren. Voor de Kerkskenaren was dat vertrouwd. De sociale inzet van hun overleden pastoor Van Hoeymissen lag nog vers in het geheugen. De Christelijke Volkspartij kreeg het grootste deel van de bevolking achter zich. Zelfs onderwijzer August Van Overstraten en de nieuwe pastoor Constantien Pringels, vroeger onderpastoor te Ninove en te Kerksken benoemd op 13 december 1893 - als opvolger van Pastoor Ernest Pauwels - bleven niet afzijdig.

Getuige hiervan het antwoord van Pastoor Adolf Daens aan de Pastoor Constantien Pringels naar aanleiding van zijn toespraak aan de bewoners van Kerksken.

"Mijnbeer Pastoor,

Is het toegestaan nog een punt van Uw opmerkingen te verbeteren? U hebt kritiek op de naam Christen Volkspartij en U verkiest Catholieke.

Maar al onze democratische verenigingen nemen als titel Christelijk.

Ik ontving zojuist het programma van de Christelijke Democratische Unie van Verviers – zelfs in Luik, Charleroi, enz – en de Aartsbisschop van Luik zegt in zijn pastorale brief (blz.28) “de mooie Christelijke fier gedragen door onze verenigingen ...”

U ziet mijnbeer Pastoor, wij bevinden ons in goed gezelschap.

Uw dienaar in Jezus Christus

Adolf Daens”

*M^r le Curé.
N'est-il permis de corriger encore un point de vos observations? Vs critiquez le nom de Christine Volksparty - et vs préférez celui de Catholiques.*

A. Daens,
PRIESTER,

Mais toutes ^{nos} associations démocratiques prennent le titre de chrétiens. Je réunis le programme de l'union démocratique chrétienne de Verviers - même titre à Liège, Charleroi, etc. - et M^r

AALST.

l'écrit de Liège dit (p. 28) dans sa lettre pastorale " le titre si beau de chrétiens porté fièrement par nos associations ... "

Vs voyez, M^r le Curé, que nous ne sommes pas en si mauvaise compagnie.

Votre serviteur et M^r
A. D.

Verzameling Omer Van Cromphaut. Kaartje gevonden in archief van toenmalig Burgemeester Leander Meganck.

Voor Paster Donche... nummer 2

De verwachtingen bij de bevolking van Kerksken waren hoog. In de kiesstrijd werd priester Daens voorgesteld als de opvolger van de geliefde pastoor Van Hoeymissen tegenover lijsttrekker van de katholieken: baron Lodewijk de Sadeleer uit Haaltert. Voor de Kerkskenaren was er maar één ordewoord stemmen voor “Paster Donche” onder nummer 2, hetgeen ook massaal gebeurde.

De ontgoocheling was groot, priester Daens werd niet gekozen. Alle hoop was nog niet verloren; er volgde een uitzonderlijke herstemming, na onregelmatigheden die werden toegeschreven aan de sympathisanten van Woeste. De herstemming volgde op 9 december 1894.

Daens ..... Woeste

Door de bemoeienissen van de Aalsterse parochiegeestelijkheid en na een brief van Woeste aan Leopold II, vaardigde de bisschop van Gent, vier dagen na de verkiezingen,

harde maatregelen uit tegenover priester Adolf Daens. Hij kreeg verbod opgelegd de mis te lezen in het openbaar, omdat hij “schandaal verwekte” door zijn aanwezigheid op “rumoerige en onwelvoeglijke bijeenkomsten”. Deze maatregel was hard en onverwacht en werd later zelfs nooit opgeheven.

De Kerkskenaren waren in verwarring door de gebeurtenissen. De militanten wisten niet of zij het nieuws van de sanctie moesten ontkennen of bevestigen. Priester Daens had toch de zegen gekregen van de Bisschop voor zijn Christelijke Volkspartij!

“De Standaard van het Land van Aalst” van 8 december van 1894 veroordeelde de Christelijke Volkspartij.

“Ze zijn tegen de Priesters niet! Alle dienstdoende priesters van geheel 't Arrondissement van Aalst keuren volstrekt de lage en verderfelijke handelswijze der scheurpartij af! En wat durven zij nu schrijven de banleiders der zoogezegde volkspartij! Dat de priesters de menschen bedriegen, dat zij meedoen met de rijken, dat zij den armen verdrukken, enz.. enz.

Hadden zij den hoogmoed en baatzucht ondersteund, ha, 't waren de beste van de wereld geweest bij de ellendige lasteraars! Maar God dank! Onze geestelijkheid verstaat haar plichten, zij volgt ze en zij zal ze volgen tot der dood! En gij ook brave kiezers, gij zult uwe priesters volgen en te samen met

---

hen nen muilband passen aan die revolutionairs dien ze in geen zeven en twintig jaar zullen aftrekken!"

Uiteindelijk had de hele conservatieve agitatie het omgekeerde effect, priester Daens werd alleen maar populairder. Zeker in Kerksken waar de gewone bevolking in hem een tweede pastoor Van Hoeymissen zag. De nieuwe pastoor Constantien Pringels was als onderpastoor te Ninove reeds vroeg in contact gekomen met het gedachtegoed van de Roelanders. Hij sympathiseerde samen met de bevolking en veroordeelde Priester Daens niet op de preekstoel, hetgeen in Haaltert en Denderhoutem wél gebeurde.

Deze houding werd niet in dank afgenomen door de Burgemeester Leander Meganck. Pastoor Ernest Pauwels, -overgeplaatst naar Lovendegem - die in 1892 de socialisten het dorp uitjoeg, werd door burgemeester Meganck uitgenodigd om de scheurmakers de les te lezen. Op zondag 2 december 1894 deed Pastoor Ernest Pauwels een laatste inspanning om de verdwaalde schapen terug naar de katholieke stal te brengen.

Het weekblad "De Standaard van het Land van Aalst" van 8 december 1894 bracht uitvoerig verslag en huldigde de katholieke partij;

"Kerksken. Zondag laatstleden hield de eerv. Heer Pauwels, pastoor te Lovendegem een aanspraak tot de inwoners van Kerksken, ten lokale der gemeenteschool. De zaal was de helft te klein, zoo talrijk waren de toevoorders opgekomen. En hoe kon het ook anders? Was het niet hun oud-pastoor, de talentvolle redenaar, die nog eens in hun midden was gekomen om hun in deze woelige dagen de waarheid bloot te leggen, en alzoo op te wekken om zondag 9 December bij de balloteering als oprechte katholieken te stemmen voor den nooit genoeg geprezen heer Woeste en den achtbaren heer Van Wambeke.

O menigvuldige redevoeringen hebben wij in dezen huidigen kiesstrijd door onze tegenstrevers hooren uitspreken, maar hunne aanspraken waren slechts eene aaneenschakeling van scheldwoorden en verwijten met eene dolle razernij naar het hoofd onzer verdienstelijke volksvertegenwoordigers geslingerd. En hoe aangenaam was het niet eens eene redvoering te horen – die anderhalf uur duurde – waarin niet een kwetsend woord voorkwam. Vredelievender meeting hebben wij nooit bijgewoond en misschien zullen er nog lieden zijn die zullen trachten venijn uit rozen te zuigen.

Daar deze rede zeer omvattend was zullen wij ons bepalen met slechts het voornaamste mede te deelen.

Het Vlaamsche land mag waarlijk fier zijn over den uitslag der kiezingen. Geen enkel liberaal, noch socialist werd er gekozen. In het Walenland daarentegen huist de slang van 't socialismus. Bergen Luik en Charleroi zijn vertegenwoordigd door onwetenden die op zekeren dag naar Brussel "Soufflage universel" kwamen vragen; Door eenige geleerde mannen en gebrandmerkten door de justicie; doch allen zijn voorstanders van de socialistische grondbeginsels, 't is te zeggen, dat zij er op uit zijn om het huisgezin, den eigendom en den godsdienst te vernietigen.

In de Kamers zetelen thans eene groote reeks van bekwane welsprekende katholieken, doch er ontbreekt een man in ons kamp, dien men sedert eenigen tijd op de schandigste wijze heeft aangevalen, en dien men met geweld uit het parlement wilt verwijderd houden. Daartoe geven liberalen, socialisten en zoogezegde kristene volkspartij elkander de hand. Die man is de heer Woeste, de duchtigste vijand der liberalen en socialisten; de man alom gekend en gevierd door zijne geleerdheid, zijne scherpzinnigheid, zijn onbeperkt geheugen, zijne welsprekendheid en zijne gediensdigheid.

De voornaamste opwerpen tegen de heer Woeste: dat hij tegen de herziening was, vijand is van de vertegenwoordiging der minderbeden, geen vlaamsch kent, militarist, jood en tegen het volk is, worden door den redenaar op eene ontegensprekelijke wijze weerlegd. Neen de heer Woeste is tegen het kristen volk niet! Hij bemint het vlaamsch Aalstersch volk dat steeds verkleefd is aan zijn geloof, aan onze nationale overleveringen, aan onze grondwet. Dat volk dat katholiek is tot in het merg der beenderen, kloek, neerstig, ernstig, nijverig en waarop het liberalism nooit de klauwen zal leggen.

Daarom zullen wij dien man terug naar de Kamers zenden. Die koene kamper is er onmisbaar om ten strijde te trekken tegen het socialisme en het vervloekt militarisme; om eene rechtvaardige en bil-

---

lijke schoolwet tot stand te brengen, en de belangen van de landbouwer en den werkmán te verdedigen.

Ook den heer Van Wambeke dien kloeken strijder, zullen wij zegevierend om zijne talrijke bewezen diensten naar het parlement terug roepen.

Over 50 jaren voerde het liberalism den scepter in het land van Aalst; overal waren zij de meesters, en nu hoort men schier van geene liberralen meer spreken. Aan wie hebben wij dit te danken. Aan den heer Van Wambeke, burgemeester van Aalst! 't Is hij die de liberalen tot den laatsten toe heeft vernederd! 't Is hij die den triomf der katholieke partij heeft verzekerd!

Ook de belangen van het Vlaamsche volk liggen hem nauw aan het hart. Reeds in 1872 sprak hij in de Kamer van volksvertegenwoordigers eene redevoering uit over de vlaamsche grieven ter gelegenheid der balsrechting te Charleroi van Goethals en Couckx, twee Vlamingen die ter dood werden veroordeeld zonder dat zij een woord hadden verstaan van hetgeen op het tribunaal hun werd ten laste gelegd, of zonder iets ter bunner verdediging konden zeggen, daar alles in de fransche taal werd voorgedragen.

En thans krijgt men meer de overtuiging dat die twee ongelukkigen onschuldig het hoofd hebben verloren. Hoe verschrikkelijk!... Voortaan zal zulks nier meer gebeuren, daar elk het recht heeft te vragen dat de beschuldigde of de verdediging gedaan worde in de taal die men verkiest.

En nu dat de heer Van Wambeke door den strijd is oud en grijs geworden, nu zou men hem ommeedoogend over boord werpen, juist als eenen hond dien men aan de deur zet.

Zoo ondankbaar zullen de kiezers van 't arrondissement Aalst niet zijn. Neen hunne oude strijders zullen zij immer getrouw blijven. Zij zullen het voorbeeld niet volgen van de leiders der nieuw ontworpen partij, die het groot katholieke leger hebben verlaten zonder vaarwel te zeggen en zich onder een nieuw vaandel hebben geschaard. 't Is te hopen dat zij weldra tot onze rangen zullen terugkeeren; 't Is immers eene ijdele uitvlucht te beweren dat liberalen en socialisten goede principen hebben. Die liberalen en socialisten zijn gebleven wat ze waren en onthoudt het wel, 't zijn altijd de rotte appels die de goede bederven.

Wij behooren tot de echte groote Christene Volkspartij, waarvan Zijne Heiligheid Leo XIII het Opperhoofd is en waaronder wij u ook zekeren dag nog mochten tellen. Doch thans hebt ge de rechte baan verlaten en strijdt ge hand aan hand met de hevige vijanden van onze Godsdienst, tegen de warmste verdedigers van ons katholiek geloof. God geve dat wij u, verdwaalde schapen, weldra in onzen stal mogen terugbrengen!"

Vivat pastor Daens, hij is verkozen

Dat was het grote nieuws dat op maandagmorgen 10 december 1894 als een stovuur door het dorp ging. Toen de daensisten van Aspelare en Nederhasselt zingend door Kerksken trokken richting Aalst om hun pastoor Daens te huldigen, sloten de Kerkskenaren aan. De overlevering vertelt dat de 3 gebroeders Albien, Jozef en Emiel Callebaut mee op kop stappen in hun "pitjeleer". Op het eiland Chipka werd het een echt volksfeest. Voor velen de mooiste dag in hun leven; het begroeten van Priester Daens als hun volksvertegenwoordiger in Brussel.

De bijzonder herstemming "ballo teering" van 9 december 1894 bracht de beide opponenten in de kamer; Woeste met 27.549 en Priester Daens met 26.837 stemmen. De uitslag in het kanton Herzele was beslissend. De daensisten behaalden een duidelijk overwinning; Daens 5.037, De Backer 4.947 tegenover Woeste 4.775 en Van Wambeke 4.596 stemmen.

De verkiezing van Priester Adolf Daens gaf voor de werkende klasse hoop op sociale rechtvaardigheid. De encycliek "Rerum Novarum" over de toestand van de werklieden versterkte deze hoop. Maar een "gekonkelfoes" op hoger niveau, ver van de betrokken werklieden, besliste er anders over..... Het drama Daens kwam in een stroomversnelling.

Tot bij den Paus te Rome, in die stad.

In het boek “Priester Daens, zijn leven, zijn strijden, zijn lijden, zijne Dood en verheerlijking” geschreven en uitgegeven door Pieter Daens in april 1909 werd de strijd van Priester Daens geïllustreerd door 15 tal volksliedjes die alle facetten van de sociale strijd en het wedervaren van Priester Daens bezongen. Ook de Kerkskenaren bleven niet achterwege in het rijmen en dichten. “Het lied van den Groenen Strik”, werd geschreven door Franciscus De Rouck voor de inhuldiging van het vaandel van de “Broederlijke Wevers” te Ninove op zondag 2 juni 1895. De Roelanders verspreidden op 28 mei een vlugschrift dat Rome officieel de Christelijke Volkspartij erkende.

De wildste geruchten deden de ronde. Daens zou Deken van Aalst worden; functies als bisschop en zelfs kardinaal werden niet uitgesloten.

Mannen, vrouwen en kinderen van Kerksken, getooid met groene linten trokken al zingend “Het lied van den groenen strik” naar Ninove om er Priester Daens na zijn triomfantelijke reis bij de Paus te begroeten.

Waarom we dragen een groen lint op onze frak

Het lied bezong het jeugdige ‘groene’ van de nieuwe partij. ‘Onzen braven Smid’ verwees naar de binding met de Roelanders, waarvan dorpsmid Pieter –Frans Lambrecht uit Outer, een van de populairste figuren was. Maar vooral de 2 laatste verzen ‘Tot bij den Paus te Rome, in die Stad’ bezong op een naïeve en volkse wijze het zogezegde succes van Priester Daens in Rome.

De realiteit was eerder teleurstellend, Daens werd niet ontvangen door de Paus. Ook de feestvierders te Ninove kregen Priester Daens niet te zien. Diezelfde dag verspreidden Katholieken een vlugschrift dat Daens naar Rome was geroepen om daar gekapitteld te worden. Een drama voor Priester Daens, hij geraakte verder gekneld tussen zijn overheid en zijn medestanders.

Dit conflict leidde uiteindelijk tot een publieke veroordeling van de daensistische pers door de kerkelijke overheid.

“Het Lied van den Groenen Strik” geschreven door Fr. De Rouck uit Boekent, Kerksken. Uit “Priester Daens, zijn leven, zijn strijden, zijn lijden, zijn dood en verheerlijking”, blz. 179, Aalst 1909.

3. GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN VAN 17 NOVEMBER 1895

Deze verkiezingen vormden een eerste test of de Christelijke Volkspartij zou doorbreken op gemeentelijk vlak. De bisschop waarschuwde tegen de pogingen van de daensisten om kartels te vormen tegen de katholieke partij. De dekens en priesters werden opgeroepen de verwachte doorbraak van de daensistische kandidaten te verhinderen.

Franciscus De Rouck,
auteur van ‘De Groene Strik’
(°He 1864 + Ke 1947)

De aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 17 november 1895 verliepen in een heel gespannen sfeer. De discussie over het al of niet ontvangen van Priester Daens door de Paus veroorzaakte een eindeloze discussie en tweedracht bij de katholieke bevolking van Kerksken. Eerste slachtoffer werd het pas opgerichte katholieke muziekkorps. De jonge Victor Van Der Haegen scheurde zich af met een groep muzikanten om een eigen daensistische muziek te vormen naar het voorbeeld van “Groeien en Bloeien” in Denderhoutem.

De Daensgezinden, de liberalen en de halve socialist.

De Roelanders Jozef Callebaut, Victor Van Der Haegen en de liberaal Egide van Buggenhout zochten toenadering met socialisten tot het vormen van een kartellijst. De morele druk van Pastoor C. Pringels en de katholieke burgemeester Leander Meganck was groot om dit te beletten. De burgemeester was fabrikant en angstig dat de sociale onrust van de steden zich naar

HET LIED
van den
Groenen Strik

1.

Kom, lieve Vrienden, wil ons
hier omringen,
Zet u wat neer bij ons, op
uw gemak,
Tot ons verzet zullen wij
samen zingen
Waarom wij dragen een groen
lint op onze frak.
Als eene vrucht begint te
bloeien
Dan is zij jeugdig en toch
zoo groen,
Ons nieuwe partij moet alzo
aangroeien,
Daarom hebben wij 'ne groene
strik vandoen. (bis.)

2.

Het vrouwvolk mag er ook
een striksken dragen
Van schoon groen lint, al op
hun beste kleeid,
De andere staan niet in ons
behagen,
Want zij en worden van ons
ook niet geëerd;
Zij mogen hier met ons niet
mede wandelen
Langs bosch en velden, al in
het jeugdig groen,
Zoo zingen wij al met
malkanderen,
Daarom hebben wij 'ne groene
strik vandoen. (bis.)

3.

Naar Aspelaer zullen wij
promeneeren
Bij de muzikantjes zoo proper
en zoo net.
Naar Oultre zullen wij gaan
marcheeren,

Al te samen bij onzen braven
Smid,
Die ons met liefde zal
ontvangen
En ons zal groeten met eerbied
en fatsoen,
Naar hem zijn toch al ons
verlangen
Daarom hebben wij 'ne groene
strik vandoen. (bis.)

4.

Er zijn er ook die niet en doen
als liegen,
Tot bij den Paus te Rome, in
die Stad,
Zij zouden geerne onzen Paus
bedriegen,
Maar zij die kregen daar ferm
op hun frak.
De Paus heeft alles
ondervonden,
Dat zij komen liegen gelijk
een kapoen,
Ons nieuw' partij blijft
ongeschonden,
Daarom hebben wij 'ne groene
strik vandoen. (bis.)

5.

Ziet Priester Daens, hij kan
zooveel verdragen
Voor 't geen hij strijdt en voor
eenieders dank.
Zij zullen het later wel beklagen
Die affronteeren zoo eenen
braven man.
En laat ons al te samen zingen:
Vivat Pastoor Daens! met
eerbied en fatsoen.
En laat ons al te samen
dansen, springen,
Daarom hebben wij 'ne groene
strik vandoen. (bis.)

(Uit Kerkxken.)

Kerksken zou uitbreidden. Voor de daensisten verliep de lijstvorming moeilijk. Maar de versterking kwam uit totaal onverwachte hoek.

Coppens, gemankeerd

Burgemeester Leander Meganck kwam in conflict met zijn 70 jarige eerste schepen Frans Coppens. Frans Coppens, ongehuwd, was schepen sedert 1858 en beheerder van talrijke pachtgronden, wat hem een grote maatschappelijk invloed gaf bij de gewone bevolking. Tot grote vreugde van Jozef Callebaut stapte Coppens over naar de daensisten en werd lijsttrekker.

Pastoor Pringels schreef in zijn dagboek: "Ter gelegenheid van de gemeenteraadsverkiezingen waar er strijd bestond op persoonlijke grond, tussen burgemeester Mr. Leander Meganck en Frans

---

Coppens 1e schepen, die met den burgemeester niet meer wilde dienen omdat deze, zoo hij zegde, hem gemankeerd had. Bij den sieur Coppens, katholiek voegen zich welhaast de Daensgezinden, de liberalen en de halve socialisten, met het gevolg dat er 5 katholieken werden gekozen en 4 ontevreden.”

De verkiezingstrijd verliep bitsig tussen Burgemeester Meganck en zijn oud-partijgenoot Frans Coppens. Het werd een nek aan nek strijd. Doch de daensisten kwamen een paar stemmen te kort voor de volstrekte meerderheid. De uitslag werd betwist. Fraude volgens getuige Victor Van Der Haegen met 64 bonte stemmen en 34 afgekeurd stemmen, vooral stemmen voor de daensisten.

Een klacht werd ingediend bij de gouverneur door Egide Van Buggenhout die ”vernomen had dat er 11 stembrieven onzer partij afgekeurd en daardoor zouden kunnen brieven bij zijn die geldig zijn en waardoor den uitslag als nog der kiezing geheel zouden veranderen en ook in het evenredig stelsel is er eene misgreep...”.

Plaatselijk correspondent van “Klokke Roeland” de nogal impulsieve jonge Victor Van Der Haegen verkondigde triomfankelijk in het weekblad van de Roelanders dat zij in Kerksken de verkiezingen gewonnen hadden met de volstrekte meerderheid. Een leugen die hem te pas en te onpas nog vele jaren achtervolgde.

De klacht werd onontvankelijk verklaard en de daensisten likten hun wonden, want de boegbeelden, roelanders Jozef Callebaut en Victor Van Der Haegen en de liberaal Egide Van Buggenhout werden niet verkozen.

De katholieke lijst leverde de burgemeester, Leander Meganck en de beide schepenen Egide Wellekens en August Hendrickx. Slechts een paar maanden na de installatie van de nieuwe gemeenteraad barstte in Kerksken de politieke en sociale strijd tussen katholieken en daensisten voor goed los.

Wordt vervolgd

Joris De Kegel

Davidfonds
Kerksken-Heldergem
Haaltert

Heemkundige Kring
Groot-Haaltert

In het kader van de herdenkingen van het overlijden van Priester Adolf Daens 100 geleden, nodigen wij je vriendelijk uit op het referaat:

WAT IS IN EEN NAAM?

Over christen-democraten en katholieken, socialisten en communisten, liberalen en klerikalen ten tijde van Priester Daens

door Prof. Frans-Jos Verdoodt

Vrijdag 21 september 2007 om 19u30
In het Sint Martinusheem, Kerkskendorp te Kerksken
Inkom € 4

HERINNERINGEN, HAALTERT 1941

Vóór Wo II en ook nadien was de kaats sport erg in trek. Het dorpsplein was de uitgelezen plek voor deze activiteit. Reeds in de 15de eeuw werd deze sport beoefend. In de kerkrekeningen vinden wij bevestiging: “betaelt aan Joos De Clercq, tsijnen huysse gedaen bij dezen, die de silveren bolle offerden met vier paer hantschoenen aen Onse Lieve Vrauwe, 6 pond...” (K.Rek. 1660) en “verteer ghegheven an de liefhebbers, gewonnen hebbende eenen silveren bal inde kercke gheoffeert hebben, 6 pond...” (K.Rek. 1665).

Ook in sommige wijken ontstonden kaatsploegen, oa op ‘den Briel’.

Op de foto, één van de bestuursleden, Louis Van Impe, samen met de toenmalige ploeg, die actief was van 1941 tot 1944.

(nvdr: Op hun trui staat ‘HB’. Zou dit ‘Haaltert-Brul’ kunnen betekenen? Weet iemand meer over deze ploeg?)

*Geburkt: Robert De Rouck en Evarist Beeckman
Staande: Louis Van Impe, Jozef... (ex Lede), Emiel Matthijs en Edgard De Moor (ex Aalst)*

(Foto en info: Louis Van Impe)

HERINNERINGEN HELDERGEM 1950

Meester Albert De Neve, begon in de gemeenteschool in 1949 en stopte in 1979. Het was wat betrof het leerlingenaantal een hoogconjunctuurperiode (ongeveer 80 leerlingen in 1950 tot een 30-tal in de jaren 70).

Op de foto een klas van Meester Albert, schooljaar 1950-51.

Gekniel: Alfons De Cooman, Jan Ghijssels, Willy Van den Doren, Paul Pardaens, Etienne Beerens, Petrus Van der Gucht, Willy De Spiegeleer, Frans Van Boxstael

Midden: Henri Andries, Maurice Schouppe, Jozef Impens, Adolf Andries, Walter Van Cauwenbergh, André Hespeels, Gaston De Vuyst, André Moreels

Achteraan: Julien De Koker, Robert Bisback, Gustaaf Hendrickx, Willy Beerens, Willy Jacobs, Victor Beerens, Julien Schollaert

(verz. Gaston De Vuyst)

*Surf even naar onze vernieuwde website
www.hkhaaltert.be
Suggesties welkom !*

VERDWENEN STENEN WINDMOLEN OP HET LOKERENVELD TE TERJODEN

Tussen het kruispunt *'de Haring'* en dat van *'het Houten Hand'*, aan de grens met Aalst maar nog op het grondgebied van Erembodegem, stond lange tijd een nu verdwenen stenen windmolen. Hij staat ingetekend op de kabinetskaart van graaf De Ferraris uit 1770-1775.

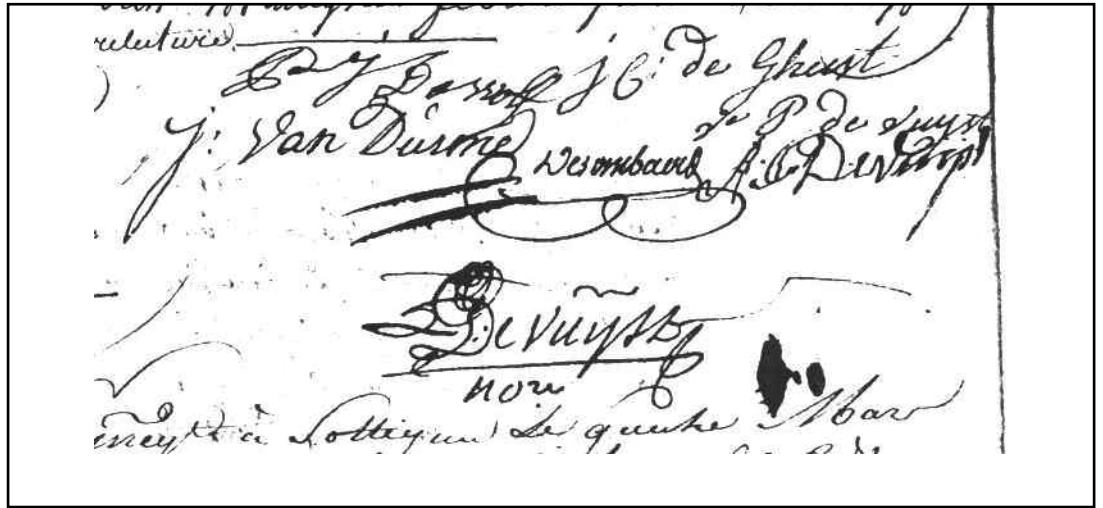
Op 20 augustus 1770 kreeg Jan Mertens¹, een inwoner van Aalst, van keizerin Maria Theresia van Oostenrijk de toelating voor het oprichten van *'eene windmeulen tot het stampen van olie binnen de voornoemde prochie van Erembodeghem.'*² Of het hier om onze Lokerenveldmolen gaat is niet geheel zeker.

Ondertussen is de windmolen, -wanneer is niet geweten-, gekocht door Philippus de Vuyst die adjunkt-meier was van Erembodegem en gehuwd was met Joanna Catharina de Gheest. Deze Philippus was afkomstig van Aaigem waar hij op 6 augustus 1762 werd geboren. Hij overleed te Erembodegem op 26 juli 1812. Het gezin woonde er aan de *'Ninovestraat'*³ in een huis van eerste klasse. Hun zoon Judocus (° 1796 te Aaigem) werd later burgemeester van Erembodegem en tevens eigenaar van een windmolen.

Op zondag 9 november 1800 stak er een geweldige storm op en meerdere windmolens gingen tegen de vlakte. In hun memorieboek (1751-1808) schreven Joannes en Franciscus van Landuyt uit Nieuwerkerken het volgende:

'Omtrent den noen is er eenen geweldigen wind opgekomen uyt het Westen die onbeschryfelyke schaele heeft gedaen en geduerd heeft tot tegen den avond. Kerkenborens afgevolgen, windmolens sonder getal. Alhier syn afgefallen den molen van Borsbeke, Vleckem, Erondegem, Affligem, Wiese, den snuyfmolen op den Sisegem d'as met de kap afgevolgen, den stampmolen op 't Lokerenveld d'as met de kap afgevolgen. Onder den molen van Vleckem syn twee personen dood gevallen.'

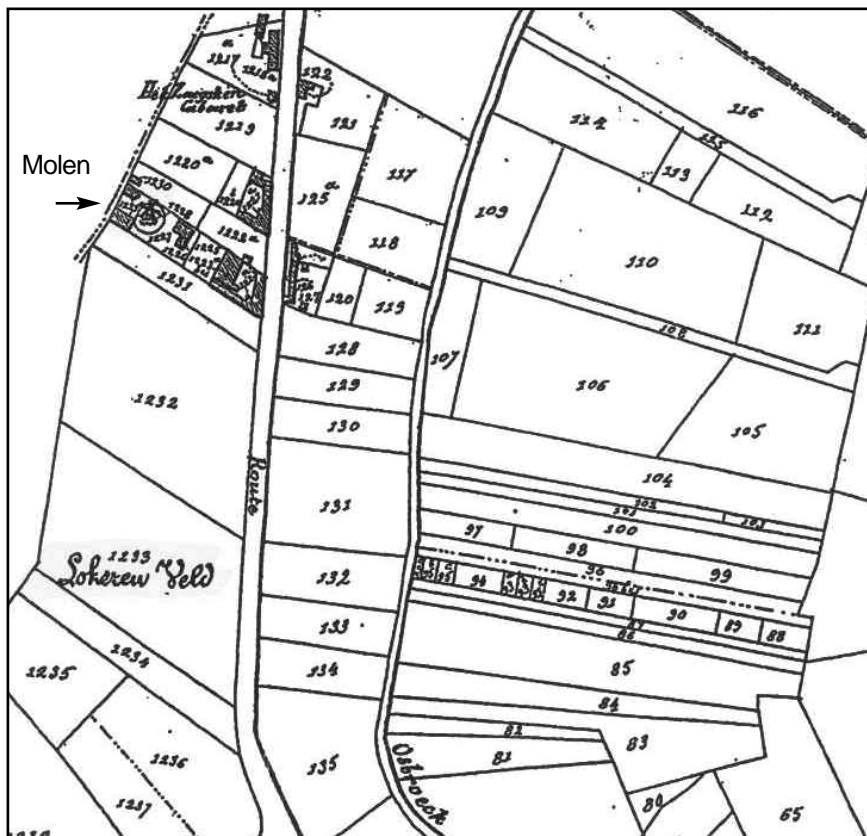
Notaris Gerardus de Vuyst van Borsbeke⁴ verkocht op 20 februari 1815 een stenen oliemolen op het Lokerenveld te Erembodegem in opdracht van Joanna Catharina de G(h)eest, weduwe van Philippus de Vuyst, olieslager. Zijn weduwe bleef achter met zes minderjarige kinderen. De koop bestond in *'eene in steen gebauwen oliemolen met woonhuis en remise groot 30 a 22 ca of 97 roeden en half'*. Samen met molen en huis werden mee verkocht: *'een zaedkiste, eenen zaedbak, twee andere bakken, twee koperen bekkens, twee ysere pannen, jaegysers, laeyewerck ende beyde banken, vier koperen bekkens staende onder deselve banken, twee eemers, een lynzaedmeelkist, geprepareerde en ongeprepareerde kammen en spillen, twee roeyen, twee lampen en een bliken pompe en andere gereedschappen dienende tot den meulen.'* Alles werd aangekocht door Petrus Joannes de Wolf, landbouwer te Nieuwerkerken, voor de som van 9.070 fr 29 cent of 5.000 guldens courant. Deze Petrus Joannes de Wolf, ° Aalst 8 december 1786, was getrouwd met Maria Mertens.

De bandtekeningen van Joanna Catharina de Gheest, Petrus Joannes de Wolf, Constantinus de Lombaert, commissaris der directe imposities te Herzele, Jacobus van Durme, schoenmaker te Borsbeke, Adriaan Francies de Vuyst, meier te Wetteren en vaderlijke voogd en van notaris Gerardus de Vuyst te Borsbeke

De Oliewindmolens

De olieslagerij is een eeuwenoude nijverheid. Vanaf de elfde eeuw kwamen er reeds oliewatermolens voor. Na 1300 verschenen dan de oliewindmolens, in den beginne allemaal houten staakmolens. Het waren hoge molens want om te kunnen stampen waren de heien wel zes meters lang. Bij het olieslaan werd het oliehoudende zaad eerst verbrijzeld (gestampt), waarna het nog eens werd opgewarmd en nadien een tweede keer uitgeperst of geslagen. Vandaar de benamingen stampmolen, slagmolen en slagmulder. Bij het stampen en pletten werd al een eerste keer olie gewonnen. Om alle olie uit het zaad te krijgen werd dit opgewarmd tot 38° en nog eens gestampt. Om het zaad te pletten werd het in potten geplaatst die pasten in de uithollingen van een zware balk, de slagbank. Daarop liet men dan de zware stampers vallen. Later werden de zaden geplet door twee ronddraaiende pletstenen van ruim 2.000 kg, de kollergang genaamd. Deze twee stenen liepen over een liggende steen. De belangrijkste grondstoffen voor de oliemolens waren het lijn- en koolzaad en kemp- en raapzaad. De olie werd, naargelang het zaad, gebruikt voor lampen of als bakolie, ook voor het aanmaken van verf en voor de bereiding van zeep. De van hun olie ontdane lijnkoeken werden als veevoeder gebruikt. Bij een slagmolen hoorde dan ook meestal een boerderij met vetbeesten.

De belangrijkste grondstoffen voor de oliemolens waren het lijn- en koolzaad en kemp- en raapzaad. De olie werd, naargelang het zaad, gebruikt voor lampen of als bakolie, ook voor het aanmaken van verf en voor de bereiding van zeep. De van hun olie ontdane lijnkoeken werden als veevoeder gebruikt. Bij een slagmolen hoorde dan ook meestal een boerderij met vetbeesten.

Notaris Willem Breckpot van Haaltert verkocht in 1864 de windmolen op het Lokerenveld.⁵ Natalie, Anna Catharina, Maria Paulina en Theresia Sidonia, kin-Uitsnede uit de kadasterkaart van Erembodegem met de Lokerenveldmolen

deren van de beide te Erembodegem overleden Edward Filippus Wittock (+ 25 jan 1864) en van Francisca Garewijn (+ 27 jan 1864), verkochten 'eenen in steen gebauwen schorsmolen met oliestampmolen daeronder met al deszelfs roerende en draeiende werken alsmede met woonhuis, schuer, peerde- en koeiestal, wagenhuis, verkenkoten en verdere gebauwen, boomgaard en moeshof te zamen groot 30 aren 72 centiareen te Erembodegem, Lokerenveld aen het gescheed van Aelst sectie

B 1226 tot en met 1230.' Op de eerste zitdag van 17 september 1864 waren er geen kandidaat-kopers. Op 24 september, tweede zitdag, bood Franciscus Mertens 4000 frank voor het in twee delen opgesplitste goed. Bij de laatste zitdag op 15 oktober 1864 werd het volledige goed verkocht aan Dominicus Standaert, herbergier te Aalst voor 7850 frank. Hij kocht ten voordele van Petrus Lieven, ° Bambrugge, zonder beroep, wonende te Aalst.

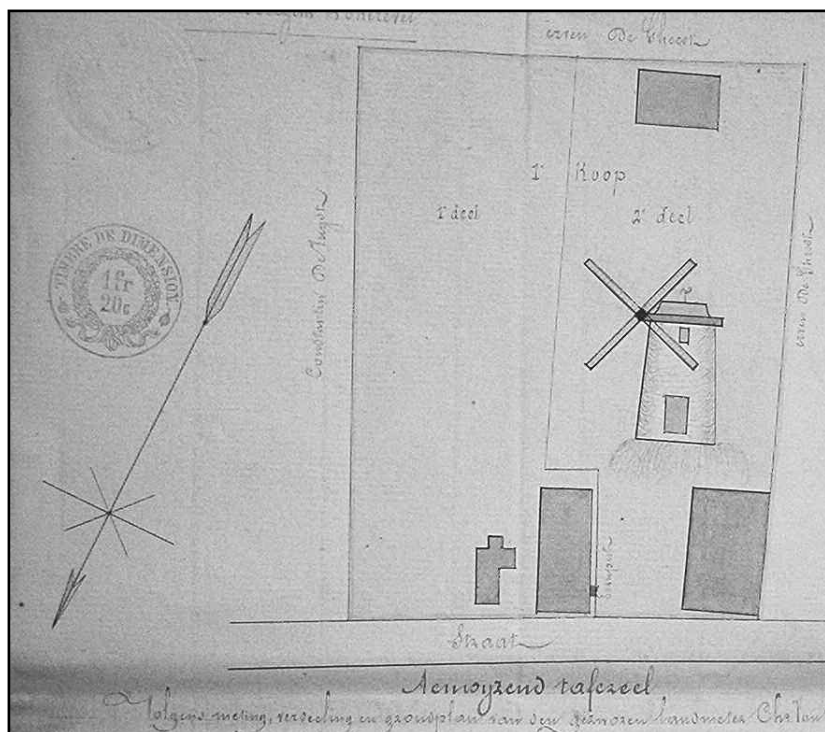
Bij vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde van 29 april 1874 werd de molen weer te koop aangeboden door Petrus Cauttaert weduwnaar van Constantia de Gols. Op 21 juli 1874 werd deze toegewezen aan Frans Rosseels.⁶

Er is ook een opmetingschets toegevoegd, gemaakt door de landmeter Charles van Gysegghem uit Aalst. Het perceel werd in twee delen verdeeld: huis stallingen en moeshof 13 a 67 ca en huis, stal, schorsmolen en moeshof eveneens 13 a 67 ca. Wij mogen veronderstellen dat de schets wel enigszins gelijkend zal zijn. De tekenaar heeft zelfs een windhaan op de kap van de molen afgebeeld.

In mei 1877 werd de windmolen opnieuw te koop gesteld. Ondertussen werd hij tot graanwindmolen omgebouwd en werd de olieslagerij naar een ander gebouw overgebracht. De graanwindmolen met woonhuis werden door notaris Petrus Joannes Antonius Arents van Haaltert verkocht. Het te verkopen goed werd als volgt beschreven: 'Eenen in steen gestichten graanwindmolen met woonhuis en afhankelijkheden, de helft van eenen borreput, moestuin, groot in het geheel 13 a 74 ca gelegen te Erembodegem, Lokerenveld, gekend ten kadaster sectie B Nrs 1226, 1227, 1228 en 1229c, palende Oost en Zuid de erven De Gheest, West de Rijbaan of Ninoofsche Weg, Noord Pieter Jan Cauttaert met de wederhelft van den grond en de batimenten erop staande en de wederhelft van de borreput.'

De eerste zitdag werd vastgelegd op dinsdag 8 mei 1877 om vier uur in de namiddag in de herberg 'Het Nieuw Zaagsken' bij de heer De Vuyst, Geeraardsbergsche steenweg te Erembodegem.

Bij vonnis van de rechtbank van koophandel te Aalst van 20 december 1876, liet Maria Theresia Bruylandt, weduwe Adolf van der Straeten, negociante in bloem te Dendermonde, beslag leggen op

Een opmetingschets

STUDIE
van den
Notaris ARENTS, te Haaltert.

De Notaris **Arents**, ter residentie Haaltert, daartoe benoemd door vonnis der rechtbank van Audenaarde op date 13 April 1877, zal in eenen zitdag, ingevolge de wet van 15 Augustus 1854, openbaarlijk verkoopen, op **achtsten Mei 1877**, om 4 ure 's namiddags, ter herberg **het Nieuw Zaagsken**, bewoond bij d'heer De Vuyst, Geeraardsbergsche steenweg, te Erembodegem bij Aalst :

Eenen in steengestichten Koornwindmolen met Woonhuis, Moestuin enz. groot in het geheel dertien aren vier en zeventig centiareen, gelegen te Erembodegem, Lokeren veld, gekend bij kadaster sectie B, nummers **1226, 1227, 1228** en **1229c**, palende oost en zuid de erven De Gheest, west de rijbaan of Ninoofsche weg, noord Pieter-Jan Cauttaert met de wederhelft van den grond en de batimenten erop staande. (3703)

de onroerende goederen van Hortensia Sadones, 'mulderigge en negociante', die gescheiden was 'van goed' van haar man Joseph Menschaert, beide wonende te Erembodegem. Dit vonnis werd op 13 april 1877 bevestigd door de rechtbank van eerste aanleg te Oudenaarde. Er werden zes maal aankondigingen geplaatst in 'Het Fondsenblad', onder meer op donderdag 26 april 1877.

Maria Theresia Bruylandt stelde Franciscus Schokkaert, landbouwer te Haaltert, aan als haar gevolmachtigde. Op de eerste zitdag, 8 mei 1877, in tegenwoordigheid van Jules Ronse, vrederechter te Herzele, werd het goed gebracht op 5.000 frank door Henri Michiels-Van Londersele, koopman te Aalst. Aangezien Erembodegem in het rechterlijk arrondissement Oudenaarde lag, verzocht de advocaat van Maria Theresia Bruylandt, August Devos, in een brief aan de rechtbank te Oudenaarde, om het getal van de aanplakbrieven te brengen op zestig en een aankondiging te plaatsen in drie bladen van de stad Aalst. Dat gebeurde en er werden ook annonces geplaatst in 'De Denderbode', 'Het Land van Aalst' en 'De Aalstenaar'. Jan van den Steen, 'aanplakker gebuisvest te Aalst', bracht plakbrieven aan op 'de voornamste poort der kerke van Erembodegem, van het gemeentebuis van Erembodegem, van het huis en molen van Joseph Menschaert (Ninovesche weg tegen den Geeraardsbergschen steenweg) te Erembodegem en van notaris Arents te Haaltert.'

Bij de tweede zitdag op 29 mei 1877 werden huis en molen definitief toegewezen voor 5.000 frank aan Henri Michiels-Van Londersele, koopman te Aalst. Deze verklaarde de koop te hebben gedaan voor en in naam van Désiré van Londersele, eigenaar wonende te Aaigem, 'alhier aanwezig.'

Volgens het kadaster was de windmolen in 1882 onttakeld en lag hij in puin. De kuip werd in 1883 omgebouwd tot magazijn. In 1900 werd de romp afgebroken.

De aanplakbrief van de eerste zitdag op 8 mei 1877
(RARonse, foto Willy De Loose)

1874 alleen schorsmolen en in 1877 was hij graanwindmolen. Het oude molenhuis werd vergroot en het dak verhoogd om plaats te kunnen bieden aan een rosmolen. De stenen windmolen lag al in 1882 in puin maar werd nog een tijd als opslagplaats gebruikt tot die later in 1900 ook verdween. Alleen het oude molenhuis, nu rosmolen, bleef over en werd in de jaren zeventig van vorige eeuw tot woning omgevormd.

In 'Het Nieuwsblad' van 26 januari 1993 verscheen een uitgebreid artikel van Peter Paul Geubels over 'Eigentijds wonen in een gerestaureerde olieslagerij uit de achttiende eeuw.' Het is een knap en goed gedocumenteerd artikel met foto's van de woning van de familie Claus-Pauwels die het gebouw waarin de rosmolen was ondergebracht in het begin van de jaren zeventig van de vorige eeuw lieten restaureren. Het gebouw was vroeger een olieslagerij en dateert waarschijnlijk uit de late achttiende eeuw. Bij de herstelling werd naast het huis de onderste zware molensteen van de kollergang in stukken en brokken teruggevonden. Van de rosmolen zelf is nog de bakstenen tredgang voor het paard bewaard gebleven alsmede een eikenhouten wentelas samen met één van de tandraden. Het woonhuis werd in 1965 afgebroken. In de zandstenen steekboogdeur aan de zijgevel van de rosmolen staat het jaartal 1781.

Onze veronderstelling betreffende de molen op het Lokerenveld is de volgende: Jan Mertens bouwde in 1770 een stenen oliewindmolen. Hij of iemand anders bouwde later ook een laag, langgevelig woonhuis (1781). Philippus de Vuyst liet nadien een eerste klasse woning bouwen, huis dat in 1965 werd afgebroken. In 1864 was er sprake van een olie- en schorswindmolen. In

De Rosmolens

Deze molens werden door paarden in beweging gebracht. Zij hadden een kamwieloverbrenging en ze bleven tot in de negentiende eeuw bij ons in gebruik. Bij de meeste windmolens werden ook rosmolens opgetrokken, zo kon de molenaar ook op windstille dagen malen. In Vlaanderen komen al vanaf 1500 de eerste rosmolens voor. De meeste rosmolens waren vier- of zeskantige gebouwtjes waar het paard langs buiten omheen het gebouwtje liep. Hier echter, op het Lokerenveld, was er plaats genoeg (9 x 12 m) om het paard binnen te laten lopen. Volgens het kadaster van PC Popp waren er tussen 1850 en 1860 in de provincie Oost-Vlaanderen zo'n 235 rosmolens. Met de opkomst van de stoommachines verdwenen de rosmolens geleidelijk.

Georges L. Souffrea

- 1 Jan Mertens liet in 1758 ook de stenen windmolen 'Van Mosselvelde' bouwen waarvan de kuip nog bestaat
- 2 RAGent, Vorstelijke domeinen n° 100
- 3 André Braet, Het primitief kadaster van Erembodegem (1806-1815), VVF Aalst
- 4 RARonse, notariaat Gerardus De Vuyst (Borsbeke), minuut n° 18, 1815
- 5 RARonse, notariaat Willem De Vuyst (Haaltert), minuten nrs 5728,5734 en 5748, 1864
- 6 Idem, notariaat PJA Arents (Haaltert), minuten nrs 1629, 1641 en 1654, 1874

Gekende eigenaars van de Lokerenveldmolen met de notarissen

Opgericht in 1770, voor 1815 - Philippus de Vuyst

20 feb 1815 - V(erkoop) - Pieter Jan de Wolf, landbouwer, Erembodegem (De Vuyst)
7 sep 1849 - V - Pieter Jozef van Cauter-De Wolf, landbouwer, Aalst (Evit)
5 mrt 1853 - V - Eduardus Philippus Wittock, molenaar, Aalst (Van der Heyden)
15 okt 1864 - V - Petrus Lievens, zonder beroep, Aalst (Breckpot)
22 okt 1864 - V - Philippus van Nerum (d'Huyggelaere)
22 nov 1864 - V - Pieter Cautaert-De Gols (d'Huyggelaere)
21 jul 1874 - V - Frans Rosseels (Arents)
10 mei 1875 - V - Desideer van Londerseele, molenaar, Aaigem (Arents)
18 okt 1875 - V - Hortensia Sadones, mulderes, Aalst (Michiels)
29 mei 1877 - Onteigening - Desideer van Londerseele, eigenaar, Aalst (Arents)
1882 - windmolen in puin (onttakeld)
25 feb 1882 - V - Frans Moyersoen, koopman, Aalst
1883 - Verbouwd tot magazijn (blijft B 1228)
29 jun 1894 - Erfenis - Erven Moyersoen (Frans +)
6 jan 1696 - Deling - Leo van Overstraeten-Hyde, handelaar, Aalst en Modest van den Bogaert-Van Overstraeten, brouwer (Limpens) magazijn
15 okt 1898 - V - Edward de Vuyst, onder-ingenieur, Aalst (De Pauw)
1900 - Volledige afbraak van de romp

- 7 ibidem, minuut nr 2164, 8 mei 1877 en nr 2172, 29 mei 1877
- 8 Kadastergegevens Herman Holemans +
- 9 Idem

OE ZEGGEN MEN 'T OMMEL IN 'T ELJERGEMS (8)

Samengesprokkeld door Roger De Troyer

11- Godsdienst

as 't régent en de zonne schijnt, est kermis in d'elle: gezegde bij weersomstandigheid
baar: katafalk (eronder wordt de lijkist opgesteld)
beregting: laatste sacramenten toedienen
beter van de keirk as van den eiremen: een welstellende kan er tegen
biljeken: bidprentje
d'as vegten tegen de duëd: dat is tevergeefs
da mag ooz Iejer weten: dat weet waarschijnlijk niemand
da meug d'au gauën bigten: je hebt verkeerd gehandeld
da's auen ooz Iejer zijn auër trekken: kwaadaardig liegen
dat 'n kein ni liegen: vanzelfsprekend
de duvels zitt'n der op: alles slaat tegen
de onnujezele zéjen God zien: smalend gezegd over naïevelingen
de paster ee geprékt, da ge moetj krabben wuër dat úkt: ostentatief krabben
de troaers afspann'n: met de koets op weg naar de kerk werden de trouwers van gegoede families opgehouden door een over de weg gespannen touw en eerst na het uitgooien van enig kleingeld mochten ze verder
de zeve weken: voorbereiding op de Plechtige Communie
den derde kiejer verligt 't kéjesken: de derde poging is de goede
den diejen'n zau brann'n: die gaat zeker naar de hel, zal boeten
den uëgdag draugen: de H. Sacramenten bedienen aan huis bij zieken
Doed au best, God doet de rest: 't komt in orde
duëpvont: doopvont
duëtbiljeken: doodsprentje
emelske deugd: uitroep van verbazing of schrik
framasjong: vrijmetselaar
ge zoddjém ooz Iejer geven zonder bigten: voordoen als naïef en onschuldig
God van den emel: krachtterm
God weet waniejer: 't zal lang wachten zijn
God zegent au: bij het verwerken van een niesbui
goesdjiejel, pak de müten bij 't ziejel en lupt er mee rond 't kastiejel: riepen de bengels op oudejaarsavond aan de deur om hun 'godsdeel' (een versnapering of centje) te vragen
got dauër mee te bigten: wat moet je daar mee aanvangen
bij eet 't ziejel auën: hij is getrouwd
bij eet den duvel in zij lijf vandoug: hij is onhandelbaar
bij zau op aule eiligen roepen: hij krijgt ervan langs
bij zoo ooz Iejer va zij kruis vloeken: onverbeterlijke vloeker
ik gauën nor Betlejém: ik ga naar bed
im and den duvel auëndoen: pesten, het leven zuur maken
im and zen zauëligeid geven: iemand uitkafferen
in goesjnoam: het zij zo, wij aanvaarden het
it auën 't klokke ziejel ang'n: iets overal rondbazuinen
ke irkof: begraafplaats
kéje: kaars
kerkuil: iemand die veel de kerk bezoekt
kindjesuiker: doopsuiker
kluëster: klooster
kriaul: misdienaar
lange vespers: vespers met Allerheiligen
leez'n: bidden

lijkdeur: portaal
mee Sintj Amand leggen d'eksters ijeren iejesten band: nestelperiode van de ekster
métjessuiker: doopsuiker
mijne kop af, as ùk lieg: het is de waarheid
mokt er en kruis over: stop er mee, 't is afgelopen
ne kletter aftrekken: vloeken
ne pauëtr schiljeren: beetnemen
ne vloek aftrekken: vloeken
nondedju: krachtterm
op mijn ziele zauëligheid: ik zweer het
paster: pastoor
patternüster: paternoster
pilérenbijter: zit vooraan in de kerk
pisjonkelen: gebed t.e.v. de H. Portioncula
sakkerdieje: krachtterm
schieggebéd: kort gebed
stoksken, stoksken d'elle, aul die weerpakt gauë nor d'elle: kinderrimpje
tabernaukel: tabernakel, altaar
tegen de sterr'n op: zonder maat te houden
ter iejere va welken eiligen: waarom zou ik dat doen, het is tegen mijn zin
't ee gelodj: luiden
'n doe mij nie vloeken: maak mij niet kwaad met je nonsens
'n oa kapelle moe versierd wérr'n: een oude man of vrouw moet zich opsmukken
't es As en Zellik: huiduitslag waarvoor men naar Asse en Zellik ging bedevaarten
't es een iejeweged leen: heel lang geleden
't krüsken droagen: de misdienaar droeg het kruis voor de lijkstoet
't was aul wa dat den emel geven kost: veel goede wil betoond
't zijn de wilje vepers: ieder zint zijn liedje
't zijn goei zielen die enjer bekjejer'n: op zijn ongewenst besluit terugkomen
't zijn vijgen nauë Pauëskén: het doet niets meer ter zake
uëgkuër: hoogkoor
uëgzo aël: oksaal
uit de bigt klappen: geheimen vertellen
uitvéjerd: uitvaart, begraving
verdros lezen: het Onze Vader bidden
veur iejeweg en drij daugen: voor altijd
vizjillen: vigiliën, smalend: onzedig gedrag
z'et de kliejer'n auën: ze is non geworden
z'es eur uur gauën lez'n: bidden in de kerk op Witte Donderdag
z'es nauër den emel: ze is overleden
ze geluëft nog in Sinte Klojesj: is nog zeer naïef
ze leejeft van den emelsken dau: heeft niets nodig
zijn 'n emel op éjerde verdien'n: vaak goede werken doen
Zjeezes en Mariau: uitroep van verbazing of schrik
zuë dom as 't péjerd va Christus: was een ezel
zwisj: kerkbaljuw

DOCUMENTATIECENTRUM

Wij danken :

Beatrice Coppens: doodsbrieven

Suzanne De Kerpel, Haaltert: liedjesteeksten, bidprentjes

Nieuwe aanwinsten:

Staten van goed Sint-Lievens-Esse

Gezinsreconstructie Ressegem

De inhoud van het tijdschrift, jg. 1981 tot 2006 vinden jullie via www.hkhaaltert.be en klik naar Inhoud Tijdschrift

Gratis open voor leden
en niet-leden elke eerste en derde
zondag en elke tweede donderdag
van de maand

van 10 tot 12 uur

EEN FOTO VERTELT EEN VERHAAL

De 'sjampetter' Jozef Raes met zijn echtgenote en kantonnier Amand Schandevijl omstreeks 1930. Hij woonde in de Kapelstraat te Denderhoutem.

De veldwachter zorgde voor orde en tucht in de gemeente. Hij genoot respect en aanzien bij de burgers. Op zijn doodsprentje staat: "...hij was grenzeloos begrijpend voor de eenvoudige man."

Foto: verz. Frieda Menschaert

Jozef Raes, geboren te Denderhoutem, huwde er op 26 maart 1919 met Maria Leontina Palmyra Canneau. Er kwamen twee kinderen, een dochter Celeste Maria die huwde met Robertus Josephus Van den Berghe te Denderhoutem en hun zoon Constantinus Franciscus huwde te Kerksken met Angèle Baeyens.

Kantonnier Amand Schandevijl (° Heldergerm) was eveneens een gemeentelijk ambtenaar en was verantwoordelijk voor de toestand van wegen, waterlopen en bossen.

Hij huwde te Denderhoutem met Josepha Maria Allaer op 14 april 1904. Er kwamen vijf kinderen: Joannes Josephus huwde Martha Clementina Canneau, Maria Ludovica, ongehuwd, Renatus trouwde met Victorina Temmerman, Hector huwde Delphine Welleman en Alida Germana trouwde met Franciscus Edgard Menschaert.

Willy De Loose

VERPACHTING VAN KERKGOEDEREN-DENDERHOITEM 1888

Notaris Gerard Karel Maes, residerende te Denderhoutem ging over tot de verpachting van een aantal gronden eigendom van de kerkfabriek.

De verpachting had plaats op dinsdag 7 juni 1888 om 12u 'ter estaminet' van Aloyse Goubert op de Dorpsplaats.

Hij werd bijgestaan door een afvaardiging van de kerkfabriek, pachtverleners, o.m. voorzitter Aloise Breijs en drie leden Camille Schouppe, Franciscus D'Hondt en Karel Lodewijk Roelandt, allen landbouwers te Denderhoutem.

Er waren 16 pachten te verhuren voor een periode van zes opeenvolgende jaren te beginnen vanaf 1 januari 1889.

1ste pacht: 32 a 45 ca gelegen op het 'Kruisveld', in gebruik door Franciscus Xaverius Roelandt.

2de pacht: 28a 29ca in de 'Wildebeke', gebruikt door Jozef Welleman.

3de pacht: 8a 61ca land op de 'Selkouter', gebruikt door Joseph Adriaens.

4de pacht: 22a 45ca land op 'd'Hautemkouter', in gebruik bij d'erven Eeman.

5de pacht: 32a 53ca land op het 'Kerseveld', gebruikt door Eduardus De Kerpel.

6de pacht: 24a 21ca land op 't Boesdael' gebruikt door Franciscus Eeman-Lievens.

7de pacht: 26a 75ca land op 't Kruisveld', gebruikt door Weduwe Livien Baeyens.

8ste pacht: 30a 75ca land in de 'Kilput', gebruikt door Ghislain Lescargée.

9de pacht: 15a 40ca land op het 'Mattemansveld', gebruikt door Baptiste Van der Hoeven.

10de pacht: 22a 76ca land in den'Boom', gebruikt door Franciscus Eeman, zoon Amand.

11de pacht: 16a 30ca meers in de 'Schorsebelle' (tegen 't Smettensstraatje), gebruikt door Auguste De Schepper.

12de pacht: 46a 13ca land op de 'Sijpe', gebruikt door Joannes Van Rossen, Jozef Souffriau en anderen.

13de pacht: 17a land op het 'Kruisveld', gebruikt door de Wed. Jan. Francis De Vos.

14de pacht: 9a 23ca land op het 'Tiendevrij', gebruikt door Constantien Adriaens.

15de pacht: 18a 45ca land in 't Klein Hutsveld', in gebruik bij Francis De Pril, Theresia De Cooman, wed. De Muyter en Donaat De Muyter.

16de pacht: het jachtrecht op al 'de voorschrevene goederen'.

De notaris somde vervolgens de voorwaarden (19 punten) op voor de volgende pachtperiode.

Punt 16 luidde als volgt: "Elk lot zal slechts toegewezen worden na drie klopslagen na oproepingen welke in deze tusschenruimte niet zouden verhoogd zijn", en punt 19: "...na voorlezing van het huidige proces-verbaal inhoudende de lasten en bespreken en verpachting met luider en verstaanbare stemme, zijn de goederen bij gewone oproepingen in pacht aangeboden en dezelfde, zijn in naam van het verpachtende bestuur in pacht toegewezen aan de hierna gemelde personen".

1ste pacht aan Franciscus Roelandt, landbouwer en Karel Lodewijk Roelandt, fabrikant, beiden wonende te Denderhoutem mits gebodene som van 58 fr.

2de pacht aan Josephus Welleman, landbouwer wonende te Kerksken, wijk Berg als voorname pachter en Josephus Adriaens, landbouwer, wonende te Denderhoutem als medepachter mits de som van 40 fr.

Het 3de lot aan Joseph Adriaens, genoemd als 'bijzondere pachter' en zijn zoon Constantien Adriaens, landbouwer en herbergier wonende te Denderhoutem voor de som van 15 fr.

Het 4de lot aan Auguste De Waegeneer als 'voornam pachter' en Karel Lodewijk Van den Bruele als 'medepachter', beiden herbergiers en landbouwers te Denderhoutem mits de som van 40 fr.

Lot 5 aan Eduardus De Kerpel als 'voornam pachter' en Egidius De Pauw als 'medepachter', beiden landbouwers te Denderhoutem voor de som van 55 fr.

Het 6de lot aan Sieur Petrus Goubert, landbouwer wonende te Denderhoutem, verklarende te pachten namens en voor rekening van zijn schoonvader Franciscus Eeman-Lievens, horlogemaker en landbouwer ook te Denderhoutem voor de som van 40 fr.

Lot 7 aan Christina Van den Bruelle, weduwe Lievin Baeyens, als 'voornam pachtster' en haar broer Victor Van den Bruelle als 'medepachter' beiden landbouwers te Denderhoutem mits 40 fr.

Het 8ste lot aan Auguste Lercangée, landbouwer als 'voornam pachter' en Sieur Joannes Baptiste De Winter, eigenaar, beiden van Denderhoutem als 'medepachter' voor de som van 38 fr.

Het 9de lot aan Joseph De Luyck, landbouwer te Denderhoutem als 'voornam pachter' en genoemd Franciscus Roelandt als 'medepachter' voor 20 fr.

Lot 10 aan Franciscus Eeman, zoon van Amand, landbouwer als 'voornam pachter' en Theofiel Sonck, notarisklerk, wonende beiden te Denderhoutem als 'medepachter' voor 'den gedane offer' van 42,50 fr.

Het 11de lot aan Felix Van der Hoeven, landbouwer wonende te Denderhoutem als 'voornam pachter' en genaamde Josephus Welleman als 'medepachter' voor 14 fr.

Het 12de lot, de helft aan Joannes Van Rossem voor 30,50 fr, twee zesde delen aan Domien Van der Cleren (?), mits 25 fr en het overige zesde deel aan Jozef Souffriau, allen landbouwers te Denderhoutem, voor 12,50 fr, 'allen gezamentlijk en solidarelijk' te samen 75 fr.

Het 13de lot aan Karel Lodewijk Wijnant, veldwachter wonende te Denderhoutem als pachter en Franciscus Eeman, hiervoor genoemd onder lot 10 als medepachter en beiden pachten samen voor 27,50 fr.

Het 14de lot aan Constantien Adriaens als pachter en Joseph Adriaens als medepachter voor 13 fr.

Het 15de lot aan Donatus De Muyter verklarende een derde deel te pachten voor eigen rekening, een derde part namens Marie Therèse De Cooman, weduwe De Muyter en het overige deel voor Franciscus De Pril, landbouwers, allen wonende te Denderhoutem voor de som van 33 fr.

Eindelijk het 16de en laatste op het jachtrecht op al de verpachte goederen aan Mijnheer Eugène Lefèbre, nijveraer, wonende te Gent op de Kiekenmarkt, 37 mits de jaarlijkse pachtsom van 37 fr.

In totaal bracht de pacht dus op 588 fr. per jaar. De pachters dienden nog 1% registratierechten te betalen.

Het procesverbaal werd opgemaakt om 14u en ondertekend door de aanwezige leden van de kerkfabriek, door pachters en medepachters en de notaris 'ter uitzondering nochtans van de pachters en medepachters welke hadden verklaard uit oorzaak van ongeleerdheid niet te kunnen schrijven of naamtekenen.'

Willy De Loose

Bron: Denderhoutem, archief Notaris Van Oudenove, Minuten Notaris K. Maes